

Laudato si
Tobě bud' chvála
„O péči o společný domov“

Metodika pro rodiny k encyklice papeže Františka

Obsah

Znečištění a klimatické změny	4
Aktivita:	4
Aktivita:	4
Otázka vody.....	7
Ztráta biodiverzity.....	7
Mezigenerační spravedlnost.....	8
Aktivita:	8
Vychovávat ke smlouvě mezi lidstvem a životním prostředím.....	9
Aktivita:	9
Občanská a politická láska	10
Aktivita:	10
Aktivita:	10
Aktivita:	10
Modlitby, které nabízí papež František:.....	11

Milé rodiny!

Nabízíme vám materiál, který vychází z druhé encykliky papeže Františka „Laudato si“, jejíž podtitul zní „O péči o společný domov“. Klíčovým tématem encykliky je otázka: „Jaký svět chceme zanechat těm, kteří přijdou po nás, dětem, které právě vyrůstají?“ Rádi bychom, kdybyste si tuto otázku položili i ve svých rodinách a zapřemýšleli nad myšlenkami, které nám předkládá papež František. Ten nás vybízí nejen k ochraně životního prostředí, ale také k přemýšlení nad tím, co je smyslem života na zemi, jaké jsou hodnoty a základy společenského života a co je cílem naší práce a veškerého našeho úsilí.

Vybrali jsme pro vás některé úryvky z této encykliky (v textu jsou označeny kurzívou), na konci vybraných citací jsou uvedena čísla daných článků z encykliky. Celou encykliku naleznete například na odkazu: <https://www.farnostsusice.cz/doc/encyklika-laudato-si.pdf?1442638547358>. Ke konkrétním úryvkům jsme připravili aktivity a otázky, které vás mohou vést nejen k zamyšlení, ale možná i ke konkrétním činům. Můžete si z nich vybrat ty, které vám budou nejvíce vyhovovat a prožít si je se svou rodinou.

Pracovníci Katechetické a pedagogické centra

ZNEČISTĚNÍ A KLIMATICKÉ ZMĚNY

„Teologické či filosofické reflexe o situaci lidstva a světa mohou vypadat jednotvárně a bezobsažně, pokud se nově nekonfrontují v nynějším kontextu s tím, co je pro dějiny lidstva dosud neznámé. Proto navrhuji, abychom se dříve než poznáme způsob, jakým víra podává nové motivace a požadavky tváří v tvář světu, jehož jsme součástí, nejprve krátce zastavili a uvažovali o tom, co se děje našemu společnému domu.“(17)

AKTIVITA:

- ✧ Nakreslete dům jako planetu. Jednotlivá poschodí budou znázorňovat jednotlivé světadíly (můžeme je řadit od spodu nahoru podle velikosti světadílů), jednotlivé pokoje na poschodí budou znázorňovat země ve světadílech.
- ✧ Do vzniklého domu pak můžete zakreslit, co se v našem domě děje, jak je dům postupně „zašpiněn“.
- ✧ Jednotlivé problémy můžete znázorňovat přímo či symbolicky a zakreslovat je tak, jak se o nich budou děti postupně v této kapitole dozvídat.
- ✧ Znázornit tak můžete – odpad, znečištěnou vodu, mizení druhů rostlin a živočichů, chudobu apod. Do domu nebo vedle něj můžete zaznamenat nápady, jak některé problémy řešit. Na konci můžete vytvořit ideální dům, kde tyto problémy nebudou.

„Existují formy znečištění, které se lidí dotýkají denně (atmosférickému znečištění z dopravních prostředků, průmyslových výparů, odpadu z materiálů, které okyselují půdu a vodu, z hnojiv, insekticidů, fungicidů, herbicidů a pesticidů, které jsou všechny toxické). Produkuje se stovky milionů tun odpadků za rok, z nichž mnohé nejsou biologicky rozložitelné: odpadky z domácností a obchodů, demoliční odpad, klinický, elektronický či průmyslový odpad, vysoce toxický a radioaktivní odpad. Zdá se, že země, náš dům, se stále více mění na nezměrné skladiště odpadků. Tyto problémy jsou vnitřně spojeny s kulturou odpisu, která postihuje jak vyloučené lidi, tak věci, které se rychle mění na odpadky.“(20 – 22)

AKTIVITA:

Za jak dlouho se který materiál rozloží?

- ✧ Seřadte níže uvedené odpadky (viz tabulka) podle toho, jak dlouho jim trvá, než se rozloží, když leží na povrchu lesní půdy.
- ✧ Který z nich se rozloží za nejkratší dobu, kterému odpadku to trvá nejdéle?
- ✧ Můžete si zkusit kvíz na tomto odkazu:
<https://learningapps.org/display?v=pnxh0xg3521>
- ✧ Své výsledky pak porovnejte s tabulkou na str. 6. Které odpadky vás překvapily nejvíce, u kterých byste čekali rozklad rychlejší nebo naopak pomalejší?

- ✧ Do prázdného sloupečku seřadte níže uvedené odpadky podle toho, jak dlouho jim trvá, než se rozloží, když leží na povrchu lesní půdy.

igelitový sáček či taška	
slupka od pomeranče	
sklo	
plechovka	
papír	
polystyren	
plastový kelímek	
alobal nebo tetra-pak s hliníkovou fólií	
ohryzek jablka, hrušky	
nedopalek cigarety s filtrem	
struny do sekačky	
vlněná ponožka	
slupka od banánu	
jednorázové pleny	
PET láhev, plastová láhev	
žvýkačka	
krabice od nápoje bez hliníkové fólie (kefíry, čerstvá mléka)	

Po této aktivitě si můžete udělat společný výlet do Hradce Králové do přírodního dětského hřiště Rytířské hradiště, kde naleznete informace o rozkladu materiálu v zajímavé podobě. Podrobnosti včetně popisu trasy a mapy naleznete zde: <http://www.mestske-lesy.cz/tipy-na-vylet/rytirske-hradiste.html>

Své výsledky porovnejte zde:	
ohryzek jablka, hrušky	16 dní
papír	4 měsíce
slupka od banánu	5 měsíců
slupka od pomeranče	1 rok
vlněná ponožka	1,5 roku
krabice od nápoje bez hliníkové fólie (kefíry, čerstvá mléka)	7 let
nedopalek cigarety s filtrem	15 let
plechovka	15 let
igelitový sáček či taška	25 let (nové ekologické tašky se samorozkládacím degradabilním plastem 1 rok)
žvýkačka	50 let
plastový kelímek	70 let
PET láhev, plastová láhev	100 let
alobal nebo tetra-pak s hliníkovou fólií	100 let
jednorázové pleny	250 let
sklo	tisíce let (ale možná nikdy)
Polystyren	desetitisíce let (ale možná nikdy)
struny do sekačky	pravděpodobně nikdy (nové bio struny do 10 let)

Zdroj: Krasec.cz, Ekolist.cz, Fred13.blog.cz, Marianne.cz 2013

Otázky k diskuzi

- ✧ Co vše lze z odpadu vytřídit? Jak třídíte odpad doma, ve škole,...?
- ✧ Souvisí hromadění odpadu s hromaděním věcí doma?
- ✧ Jaké věci doma nutně nepotřebujete?
- ✧ Jak můžete minimalizovat svůj odpad doma?
- ✧ Jak se mohou některé věci využívat dál, aniž bychom je vyhodili? (knihy – antikvariát, budky na knihy; oblečení – charita; hračky; staré pečivo,...).

OTÁZKA VODY

„Pitná a čistá voda je otázkou primární důležitosti, protože je neodmyslitelná pro lidský život a pro udržování pozemských a vodních ekosystémů.“(28)

„Obzvláště vážným problémem je kvalita vody dostupná chudým lidem, což způsobuje denně mnohá úmrtí.“(29)

„Zatímco kvalita dostupné vody se stále snižuje, v některých místech se prosazuje tendence privatizovat tento drahocenný zdroj a proměnit jej na zboží podrobené zákonům trhu. Ve skutečnosti je přístup k pitné a nezávadné vodě podstatným, základním a všeobecným lidským právem, protože na něm závisí přežití, a je tedy podmínkou uplatňování ostatních lidských práv. Tento svět má velký sociální dluh vůči chudým, kteří nemají přístup k pitné vodě, čímž je jim upíráno právo na život zakořeněné v jejich nezcizitelné důstojnosti“(30)

„Větší nedostatek vody v budoucnu způsobí zvýšení nákladů na potraviny a dalších produktů závislých na jejím užívání.“ (31)

Otázky k diskuzi

- ✧ Myslíte si, že mají lidé na celém světě přístup k pitné vodě? Pokud ne, co tomu brání?
- ✧ Co může způsobit nedostatek vody v budoucnu?
- ✧ Zjistěte více o vodě v tomto kvízu:

<https://wordwall.net/play/13191/258/436>

ZTRÁTA BIODIVERZITY

„Každý rok mizí tisíce rostlinných a živočišných druhů, které už nikdy nepoznáme a naše děti je už neuvidí, protože zmizely navždy. Drtivá většina zanikne z důvodů, které mají co do činění s nějakou lidskou aktivitou. Kvůli nám tisíce druhů nevzdá slávu Bohu svojí existencí, ani nám nebudou moci předat svoje poselství. Na to nemáme právo.“(33)

Otázky k diskuzi

- ✧ Jaké následky může mít úbytek či vyhynutí některého druhu? (hmyz, ptáci – zemědělství)
- ✧ Můžete si zkusit hru na tomto odkazu:

<https://learningapps.org/display?v=pajdb9mia21>

MEZIGENERAČNÍ SPRAVEDLNOST

„Pojem obecného dobra zahrnuje také budoucí generace. Mezinárodní ekonomické krize drsně ukázaly škodlivé účinky, které s sebou nese přehlížení obecného údělu, ze kterého nemohou být vyloučeni ti, kdo přijdou po nás. Už není možné mluvit o udržitelném rozvoji bez mezigenerační solidarity. Pomyslíme-li na situaci, v níž je planeta zanechávána budoucím generací, vstoupíme do jiné logiky, totiž logiky nezištného daru, který dostáváme a sdílíme. ... Portugalští biskupové vybízeli k přijetí tohoto požadavku spravedlnosti takto: „Životní prostředí spadá do logiky přijetí. Je půjčkou, kterou každá generace přijme a musí předat té následující.“(159)

„Jaký typ světa si přejeme předat těm, kdo přijdou po nás, dětem, které vyrůstají? Tato otázka se netýká pouze izolovaného životního prostředí, protože otázku nelze klást pouze částečně. Ptáme-li se na svět, který po sobě chceme zanechat, máme na mysli především jeho všeobecné zaměření, jeho smysl, jeho hodnoty.“(160)

AKTIVITA:

Vytvořte si společně z tenkého materiálu model zeměkoule. Můžete k tomu využít tenký papír, nafukovací míček polepený papírem, bílé papírové stínidlo... Zhotovte si doma (nebo venku) překážkovou dráhu (různé podlézání, přecházení, přelézání,...).

Každý chvíli ponese mezi překázkami vytvořenou zeměkouli, kterou předá dalšímu. Postupně by se v jejím nesení měli vystřídat všichni. Cílem je přenést společně zeměkouli od začátku až do konce překážkové dráhy, tak aby se nezničila.

(Aktivita má vyjadřovat úkol, který máme – starat se o svěřený dar (zemi – životní prostředí), tak abychom jej mohli předat dalším generacím. „Země, kterou jsme dostali, patří také těm, kdo přijdou po nás. Je půjčkou, kterou každá generace přijme a musí předat té následující.“). Jednotliví členové představují jednotlivé generace, kterým předáváme svěřený dar. Překážky mohou být symbolické problémy, které jako lidstvo v oblasti životního prostředí řešíme. Na závěr si můžete společně povídat o důležitosti každého člena týmu a vzájemné spolupráce v rodině.

VYCHOVÁVAT KE SMLouvĚ MEZI LIDSTVEM A ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍM

„Vědomí závažnosti kulturní a ekologické krize musí být tlumočeno do nových návyků. Mnozí vědí, že nynější pokrok a jednoduché hromadění předmětů či potěch nedovede dát smysl a radost lidskému srdci, ale nejsou schopni zřeknout se toho, co jim trh nabízí. V zemích, které by měly vyvolat největší změny konzumních návyků, mají mladí lidé novou ekologickou vnímavost, jsou velkodušní a někteří z nich obdivuhodně bojují za ochranu životního prostředí. Vyrostli však v kontextu vysoké spotřeby a blahobytu, což ztěžuje zraní jiných návyků. Proto stojíme před výzvou k výchově.

„Aby se člověk, kterému ekonomické podmínky umožňují spotřebovat a utrácet více, raději **více oblékl, než zapnul topení**, předpokládá, že si osvojil určité přesvědčení a cítění, které je příznivé k péči o životní prostředí. Je velmi šlechetné přijmout za své péči o stvoření malými každodenními skutky a je obdivuhodné, je-li výchova schopna je motivovat tak, že jim propůjčí formu životního stylu. Výchova k environmentální odpovědnosti může povzbudit různá jednání, která mají přímý a zásadní dopad na péči o životní prostředí např. **méně používat plastické hmoty a papír, snížit spotřebu vody, třídit odpad, vařit v množství, které lze rozumně spotřebovat, zacházet pečlivě s ostatními živými tvory, používat veřejnou dopravu anebo užívat vlastní automobil spolu s ostatními lidmi, sázet stromy, zhaset zbytečná světla apod.** To všechno je součástí velkodušné a důstojné kreativity, která umožňuje, aby z člověka vycházelo ven to nejlepší. **Opětovné použití nějaké věci namísto jejího okamžitého zahození může na základě hlubokých motivací být skutkem lásky, který vyjadřuje naši důstojnost.**“(211)

Otázky k diskuzi

- ✧ Jakých výrobků, vymožeností či potěch, které tato doba přináší, byste byli ochotni se zříci?

„Netřeba si myslet, že toto úsilí nezmění svět. Tyto skutky šíří dobro ve společnosti, která vždy přináší plody přesahující to, co lze konstatovat, protože vyvolávají v lůně této země dobro, které má tendenci se stále a někdy neviditelně šířit. Toto jednání nám navíc vrací smysl naší důstojnosti, vede nás k větší existenciální hloubce, umožňuje nám zakusit, že stojí za to přicházet na tento svět.“(212)

AKTIVITA:

- ✧ Osobní proměna – zamyslete se každý sám za sebe, jak byste mohli změnit své chování tak, abyste se aktivně podíleli na ochraně životního prostředí a aby nezůstalo jen u norem a obecných poznatků. Návrhy, jak na to, můžete společně prodiskutovat a každý sám za sebe si pak napsat, jaké aktivity jste reálně schopni dělat. (např. tučně zvýrazněné návrhy v textu výše).
- ✧ Souhlasíte s papežem Františkem, že tyto drobné činnosti mají smysl a že naše úsilí může změnit svět?

OBČANSKÁ A POLITICKÁ LÁSKA

„Péče o přírodu je součástí životního stylu, který zahrnuje schopnost žít spolu a společně. Ježíš nám připomněl, že Bůh je náš společný Otec, který z nás činí bratry. Bratrská láska může být jedině nezištná, nikdy nemůže být odměnou za to, co uskutečnil druhý, ani závdavkem toho, co doufáme, že učiní. Proto je možné milovat i nepřátele. Tatáž nezištnost nás vede, abychom milovali a přijímali vítr, slunce či mraky, třebaže nepodléhají naší kontrole. Proto můžeme mluvit o všeobecném bratrství.“ (228)

„Příklad svaté Terezie z Lisieux nás vybízí, abychom praktikovali malou cestu lásky, neztráceli příležitost k laskavému slovu, úsměvu, jakémukoli malému gestu zasévajícímu pokoj a přátelství. Integrální ekologie je tvořena také jednoduchými každodenními gesty, jimiž lámeme logiku násilí, vykořisťování, egoismu. Svět vyhroceného konzumu je zároveň světem špatného zacházení s životem v každé jeho formě.“ (230)

AKTIVITA:

- ✧ Zamyslete se nad tím, co patří mezi gesta, která zasévají pokoj a lásku. Svátá Terezie z Lisieux nás vybízí, abychom praktikovali malou cestu lásky, neztráceli příležitost k laskavému slovu, úsměvu, jakémukoli malému gestu zasévajícímu pokoj a přátelství.
- ✧ Namalujte si na papír každý sám za sebe tuto cestu lásky. Napište si na ní ona malá gesta lásky a přátelství, v čem chcete být dobří a poctiví. Tyto jednotlivé cesty pak můžete spojit do jedné společné a vytvořit tak jednotný obraz, který bude vyjadřovat „schopnost žít spolu a společně“, jak o tom píše papež František, který také dodává: „Ježíš nám připomněl, že Bůh je náš společný Otec, který z nás činí bratry.“ (viz výše)... „Láska, plná malých gest vzájemné péče, je také občanská a politická a projevuje se všemi činy, které se snaží vytvářet lepší svět. Láska ke společnosti a zasazení o obecné dobro jsou význačnou formou dobročinné lásky, která se týká nejenom vztahů mezi jednotlivci, ale také „společenských, ekonomických a politických makrovztahů.“

„Ne všichni jsou povoláni pracovat přímo v politice, ale v lůně společnosti vzkvétají rozmanitá sdružení, která se zapojují ve prospěch obecného dobra, brání přirozené a městské životní prostředí. Starají se například o veřejné místo (budovu, fontánu, opuštěný památník, krajinu, náměstí), aby chránili, ozdravili, zlepšili či ozdobili něco, co je všech. Kolem nich se rozvíjejí nebo obnovují svazky a vzniká nové místní sociální tkanivo. Takto se komunita osvobozuje od konzumistické lhostejnosti. Znamená to také kultivovat společnou identitu a historii, která se uchovává a předává. Takto se pečuje o svět a kvalitu života nejchudších se smyslem pro solidaritu, který je současně vědomím toho, že obýváme společný dům, který nám svěřil Bůh. Tyto komunitní činy vyjadřující obdarovávající lásku se mohou proměnit v intenzivní duchovní zkušenosti.“ (232)

AKTIVITA:

- ✧ Najděte místo ve svém okolí, které byste mohli společně zvelebit. I touto cestou se můžete zapojit do konání obecného dobra. Pečujeme tak „o svět a kvalitu života nejchudších se smyslem pro solidaritu, který je současně vědomím toho, že obýváme společný dům, který nám svěřil Bůh.“ (viz výše)

„Po této dlouhé a zároveň radostné a dramatické reflexi nabízím dvě modlitby. Jednu, kterou můžeme sdílet my všichni, kdo věříme v Boha stvořitele a otce, a druhou my křesťané, abychom na sebe dovedli brát závazky vůči stvoření, jak nám je podává Ježíšovo evangelium.“ (246)

AKTIVITA:

- ✧ Vymyslete modlitbu za naši planetu zemi – co vše by v ní mělo být? Za co bychom měli děkovat a za co prosit?

MODLITBY, KTERÉ NABÍZÍ PAPEŽ FRANTIŠEK:**Modlitba za naši zem**

Nejvyšší Pane, přítomný v celém vesmíru
i v tom nejmenším ze svých tvorů,

Ty, který zahrnuješ svojí něhou všechno,
co existuje, sešli na nás sílu svojí lásky,
abychom pečovali o život a krásu.

Zaplav nás pokojem, abychom žili
jako bratři a sestry a nikomu neškodili.

Otče chudých, pomoz nám vykoupit ty,
kdo jsou na této zemi opuštěni a zapomenuti
a kteří jsou v tvých očích tak drahocenní.

Ozdrav náš život, abychom chránili svět
a nepustošili jej,

abychom rozsévali krásu
a nikoli znečištění a zkázu.

Dotkni se srdcí těch, kdo hledají pouze výhody
na úkor chudých a této země.

Nauč nás objevovat hodnotu každé věci,
rozjímat s úžasem,

poznávat, že jsme na naší cestě
k tvému nekonečnému světlu
hluboce spojeni se všemi tvory.

Díky, že jsi s námi po všechny dny.

Buď nám, prosím, oporou v našem boji
za spravedlnost, lásku a pokoj.

Modlitba křesťanů a celého stvoření

Chválíme tě, Pane, se všemi tvými tvory,
kteří vyšli z tvouj mocné ruky.

Jsou tvoji a plni tvé přítomnosti a něhy.

Tobě buď chvála!

Synu Boží, Ježíši, Tebou byly stvořeny všechny věci.
Přijal jsi podobu v Mariině mateřském lůně,
stal ses součástí této země a díval ses
na tento svět lidskýma očima.

Dnes jsi živý v každém tvorů
slávou svého vzkříšení.

Tobě buď chvála!

Pane Bože Trojjediný,
skvoucí společenství nekonečné lásky,
nauč nás o Tobě rozjímat v kráse veškerenstva,
kde všechno mluví o Tobě.

Probud' naši chválu a naši vděčnost za každou bytost,
kterou jsi stvořil.

Daruj nám milost, cítit se vnitřně spojeni se vším,
co existuje.

Bože lásky, ukaž nám naše místo na tomto světě,
jakožto nástrojům tvého citu vůči všem bytostem této
země, protože ani jedna z nich není
Tebou zapomenuta.

Osviť držitele moci a peněz, aby neupadli do hříchu
lhostejnosti, milovali obecné dobro, podporovali slabé,
a pečovali o svět, který obýváme.

Chudí i země křičí:

Pane, ujmi se nás svojí mocí a svým světlem
k záchraně každého života a přípravě
lepší budoucnosti,
aby přišlo Tvoje království spravedlnosti,
pokoje, lásky a krásy.

Tobě buď chvála!

Amen.

